

รายงานการวิจัย

สถานภาพสุขภาพและสมรรถภาพการผลิตแพะเนื้อในจังหวัด

นครศรีธรรมราช

Health Status and Production Performance in Goat

InNakhon sithammarat province

วิรัชฐิตา จันท์เขียว

Wiruntita Chankeaw

ธีระวิทย์ จันท์ทิพย์

DhiravitChantip

เมธาสุ จันท์รอด

MetasuChanrot

คณะสัตวแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

งบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ.2553

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย งบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ.2553 และขอขอบคุณ สำหรับความร่วมมือจากโรงพยาบาลสัตว์และ ศูนย์ชันสูตรโรคสัตว์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ในการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประสานงานกับเกษตรกร รวมถึงนักศึกษาคณะสัตว แพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 และ3 ประจำปีการศึกษา 2553 ในการช่วยเก็บตัวอย่าง

สถานภาพสุขภาพและสมรรถภาพการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิรัชฐิตา จันทรเขียว¹, ธีระวิทย์ จันทรทิพย์¹, เมธาสุ จันทรรอด¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการสำรวจสถานภาพสุขภาพและสมรรถภาพการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดนครศรีธรรมราช มุ่งเน้นการตรวจสอบสุขภาพและสำรวจความชุกของความชุกของโรคพยาธิในระบบทางเดินอาหาร โรคพยาธิในเม็ดเลือด และโรคแท้งติดต่อ โดยเก็บตัวอย่างเลือดและอุจจาระจากแพะเนื้อทั้งหมด 354 ตัว ใน 8 อำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าค่าเลือดต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ปกติ ยกเว้น ค่าเม็ดเลือดแดงอัดแน่น จำนวนเม็ดเลือดขาวชนิด Band neutrophils, Monocytes และ Eosinophils มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ส่วนความชุกของโรคพยาธิในระบบทางเดินอาหารมากกว่าร้อยละ 80 โดยชนิดของพยาธิที่พบมากที่สุดคือ พยาธิตัวกลม โดยอำเภอที่พบอัตราการติดพยาธิสูงสุด คือ อำเภอเมือง รองลงมาได้แก่ อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอจุฬาภรณ์ อำเภอชะอวด และอำเภอหัวไทร ส่วนโรคพยาธิในเม็ดเลือดและโรคแท้งติดต่อ มีความชุกของโรคร้อยละ 0 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าฝูงแพะเนื้อในจังหวัดนครศรีธรรมราช ยังคงมีปัญหาการติดพยาธิในระบบทางเดินอาหาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานภาพสุขภาพสมรรถภาพการผลิตของแพะ และทำให้เกษตรกรสูญเสียทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: แพะ พยาธิในทางเดินอาหาร โรคแท้งติดต่อ โรคพยาธิในเม็ดเลือด นครศรีธรรมราช

¹ คณะสัตวแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. ทุ่งใหญ่ จ. นครศรีธรรมราช

**Health Status and Production Performance in Goat
In Nakhon sithammarat province**

Wiruntita Chankeaw¹, Dhiravit Chantip¹, Metasu Chanrot¹

Abstract

This study was investigated the Health status and production performance in goat in Nakhon Si Thammarat province. The main objective of this study was to assess the prevalence of intestinal parasite, blood parasite and brucellosis. The 354 goats were collected blood and feces samples in 8 different districts. Blood samples were examined hematology and blood parasites, and also serum were tested by Rose Bangal test for Brucellosis. Stool samples were examined intestinal parasites eggs. The results were found that most of hematology parameters were normal but hemotocrit value was higher than normal value and also there were monocytosis and eosinophilia. Moreover, the prevalence of intestinal parasite infestation was higher than 80 percent especially in Mueang, Chien-Yai, Chulabhron, Cha-uat and Hua sai districts. The highest prevalence of infestation was round worm. However, prevalence of Brucellosis and blood parasites were not found. The result showed that intestinal parasite infestation existed in goat herd and affect on both health and productive performance of goat in Nakhonsithammarat province.

Keywords: Goat, Intestinal parasite, Brucellosis, Blood parasite, Nakhonsithammarat

.....
¹ Faculty of Veterinary Science, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Thongyai district, Nakhonsithammarat province

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทนำ (Introduction)	1
วิธีดำเนินการวิจัย (Research Design)	5
ผลการวิจัย (Results)	10
ข้อวิจารณ์ (Discussion)	13
สรุป (Conclusion)	15
ข้อเสนอแนะ (Recommendation)	15
เอกสารอ้างอิง (Reference)	16

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	จำนวนแพะที่สุ่มเก็บตัวอย่างในแต่ละอำเภอ	3
ตารางที่ 2	ค่าเลือดต่างๆ	10
ตารางที่ 3	จำนวนแพะที่ตรวจพบไข้พยาธิในอุจจาระในแต่ละอำเภอ	11
ตารางที่ 4	ชนิดพยาธิและโปรโตซัวที่ตรวจพบในอุจจาระ	12
ตารางที่ 5	อัตราการติดพยาธิในแต่ละช่วงอายุ	12

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อที่ใช้ในการวิจัย

Pack Cell Volume (PCV)	ค่าเม็ดเลือดแดงอัดแน่น หรือ เปอร์เซ็นต์ของเม็ดเลือดแดงต่อปริมาณเลือดทั้งหมดเป็นส่วนประกอบหนึ่งของผลการตรวจนับเม็ดเลือดอย่างสมบูรณ์ ร่วมกับ ความเข้มข้นของฮีโมโกลบิน จำนวนเม็ดเลือดขาว และจำนวนเกล็ดเลือด ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ค่านี้ขึ้นอยู่กับขนาดของร่างกาย
Red Blood Cell (RBC)	เม็ดเลือดแดงมีขนาดประมาณ 6-8 ไมครอน มีลักษณะค่อนข้างกลม ทั่วบริเวณกลางคล้ายโดนัท ไม่มีนิวเคลียส มีสีแดง เนื่องจากภายในมีสารฮีโมโกลบิน
White Blood Cell (WBC)	เป็นเซลล์ของระบบภูมิคุ้มกันซึ่งคอยป้องกันร่างกายจากทั้งเชื้อก่อโรคและสารแปลกปลอมต่างๆ เม็ดเลือดขาวมีหลายชนิด ทั้งหมดเจริญมาจาก pluripotent cell ในไขกระดูกที่ชื่อว่า hematopoietic stem cell เซลล์เม็ดเลือดขาวเป็นเซลล์ที่พบได้ทั่วไปในร่างกาย รวมไปถึงในเลือดและในระบบน้ำเหลือง
Hemoglobin (Hgb)	เป็นโปรตีนสำคัญจะอยู่ในเม็ดเลือดแดงและช่วยนำออกซิเจนไปเลี้ยงส่วนต่างๆของร่างกาย
การลอยตัวแบบธรรมดา (Simple floatation)	เป็นวิธีทำให้ไข่พยาธิและซิสต์ลอยตัวโดยอาศัยความแตกต่างระหว่างความถ่วงจำเพาะ (specific gravity) ของไข่พยาธิและสารที่จะทำให้ออกซิเจนลอยตัว (floating agent) ไข่ของพยาธิจะลอยขึ้นมาบนพื้นผิวของสารที่ทำให้ลอยตัวโดยอาศัยหลักความถ่วงจำเพาะ
การตกตะกอนแบบธรรมดา (Simple sedimentation)	เป็นวิธีที่การตรวจไข่พยาธิและซิสต์ที่มีความถ่วงจำเพาะมากกว่าน้ำโดยอาศัยการตกตะกอน ช่วงเวลาของการตกตะกอนขึ้นอยู่กับขนาดของไข่พยาธิและซิสต์ ไข่พยาธิที่มีขนาดใหญ่และมีฝาเปิดจะตกตะกอนได้เร็วกว่าไข่พยาธิที่มีขนาดเล็ก
เชื้อบิดหรือ coccidia	เป็นการเรียกโปรโตซัวที่เป็นปรสิตอาศัยอยู่ในเซลล์ของโฮสต์ในไฟลัม Apicomplexa ซึ่งจัดอยู่ในชั้น (class) Sporozoa อันดับ (order) Eucoccidiorida อันดับย่อย (suborder) Emeriina และ วงศ์ (family) Emeriidae

พยาธิตัวตืด

เป็นพยาธิตัวแบนในสกุล *Moniezia spp.* โดยสปีชีส์ที่พบในสัตว์เคี้ยวเอื้องในประเทศไทยได้แก่ *M. expansa* ลักษณะของไข่พยาธิเป็นรูปสามเหลี่ยมฐานโค้ง และ *M. benedei* เป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมมนบางครั้งอาจพบรูปร่างไม่แน่นอน

พยาธิในกลุ่ม strongylids

ประกอบด้วยพยาธิตัวกลมหลายสกุล ตัวอย่างเช่น พยาธิตัวกลมในสกุล (genus) *Haemonchus* สัตกูด *Mecistocirrus* สัตกูด *Trichostrongylus* สัตกูด *Cooperia* สัตกูด *Oesophagostomum* และ สัตกูด *Bunostomum* เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะของไข่พยาธิในระยะต้นที่คล้ายคลึงกันคือไข่จะประกอบด้วยเซลล์ (blastomere) หลายเซลล์